

Українська мова,
українська література

ЛЕПБУК

5-11 класи

**КРИТЕРІЇ
ОЦІНЮВАННЯ
НАВЧАЛЬНИХ
ДОСЯГНЕНЬ**

ЗАКОН УКРАЇНИ
«Про освіту»

**Функції
оцінювання**

**Рівні
навчальних
досягнень
учнів**

**Види
оцінювання**

Державний
стандарт базової
середньої освіти

ЗАКОН УКРАЇНИ
«Про повну
загальну середню
освіту»

Аудіювання (слухання-розуміння)

Перевіряється здатність учня сприймати на слух незнайоме за змістом висловлювання із одного прослуховування:

а) розуміти:

- мету висловлювання;
- фактичний зміст;
- причинно-наслідкові зв'язки;
- тему і основну думку висловлювання;
- виражально-зображувальні засоби прослуханого твору;

б) давати оцінку прослуханому.

Обсяг тексту (і відповідно тривалість звучання)

Клас	Обсяг та час звучання текстів, що належать до			
	художнього стилю		інших стилів	
5-й	400-500 слів	4-5 хвилин	300-400 слів	3-4 хвилин
6-й	500-600	5-6	400-500	4-5
7-й	600-700	6-7	500-600	5-6
8-й	700-800	7-8	600-700	6-7
9-й	800-900	8-9	700-800	7-8
10-й	900-1000	9-10	800-900	8-9
11-й	1000-1100	10-11	900-1000	9-10

Діалогічне мовлення

Перевіряється здатність учня:

Обсяг діалогу

Клас	Орієнтовна кількість реплік для двох учнів
5-й	6-7 реплік
6-й	7-8 реплік
7-й	8-10 реплік
8-й	10-12 реплік
9-й	12-14 реплік
10-й	14-16 реплік
11-й	16-18 реплік

г) аргументувати висловлені тези, ввічливо спростовувати помилкові висловлювання співрозмовника.

Діалогічне мовлення.

Критерії оцінювання

Монологічне мовлення

Говоріння (усні переказ і твір); письмо (письмові переказ і твір)

Перевіряється здатність учня:

б) демонструвати вміння:

- будувати висловлювання певного обсягу, добираючи і впорядковуючи необхідний для реалізації задуму матеріал (епізод із власного життєвого досвіду, прочитаний або прослуханий текст, епізод з кінофільму, сприйнятий (побачений чи почутий) твір мистецтва, розповідь іншої людини тощо);
- ураховувати мету спілкування, адресата мовлення;
- розкривати тему висловлювання;
- виразно відображати основну думку висловлювання, диференціюючи матеріал на головний і другорядний;
- викладати матеріал логічно, послідовно;
- використовувати мовні засоби відповідно до комунікативного завдання, дотримуючись норм літературної мови;
- додержувати єдності стилю;

г) виявляти певний рівень творчої діяльності, зокрема:

- трансформувати одержану інформацію, відтворюючи її докладно, стисло, вибірково, своїми словами, змінюючи форму викладу, стиль тощо відповідно до задуму висловлювання;
- створювати оригінальний текст певного стилю;
- аргументувати висловлені думки, переконливо спростовувати помилкові докази;
- викладати матеріал виразно, доречно, економно, виявляти багатство лексичних і граматичних засобів.

Письмове мовлення.

Критерії оцінювання

Переказ.

Переказ із творчим завданням

У тому разі, коли матеріал читається безпосередньо перед контрольною роботою, обсяг тексту орієнтовно визначається так:

Клас	Кількість слів
5-й	100-150
6-й	150-200
7-й	200-250
8-й	250-300
9-й	300-350
10-й	350-400
11-й	350-450

Клас	Кількість сторінок
5-й	0,3-0,5
6-й	
7-й	0,5-0,75
8-й	
9-й	0,75-1,0
10-й	
11-й	1,0-1,5

Обсяг творчого завдання до переказу, виконаного письмово

Твір

Матеріалом для твору (усного/письмового) можуть бути: тема, сформульована на основі попередньо обговореної проблеми, життєвої ситуації, прочитаного та проаналізованого художнього твору; а також пропонувані для окремих учнів допоміжні матеріали (якщо обирається варіант диференційованого підходу до оцінювання).

Клас	Кількість сторінок
5-й	0,5-1,0
6-й	1,0-1,5
7-й	1,5-2,0
8-й	2,0-2,5
9-й	2,5-3,0
10-й	3,0-3,5
11-й	3,0-3,5

Обсяг письмового твору, складеного учнем

Читання мовчки

Обсяг текстів для контрольного завдання

**Норми швидкості читання
мовчки по класах**

Клас	Швидкість читання мовчки (слів за хвилину)
5-й	100 - 150
6-й	110 - 180
7-й	120 - 210
8-й	130 - 240
9-й	140 - 270
10-й	150 - 300
11-й	160 - 330

Клас	Обсяг тексту для читання мовчки	
	художнього стилю	інших стилів
5-й	360-450 слів	300-360 слів
6-й	450-540 слів	360-420 слів
7-й	540-630 слів	420-480 слів
8-й	630-720 слів	480-540 слів
9-й	720-810 слів	540-600 слів
10-й	810-900 слів	600-660 слів
11-й	900-990 слів	660-720 слів

**Читання вголос.
Критерії оцінювання**

Оцінювання правописних (орфографічних і пунктуаційних) умінь учнів

Оцінювання диктанту

Диктант оцінюється однією оцінкою на основі таких критеріїв:

4) у передачі
так званої
авторської
пунктуації.

6) у пропуску
одного із
сполучуваних
розділових знаків
або в порушенні їх
послідовності;
7) в заміні
українських букв
російськими.

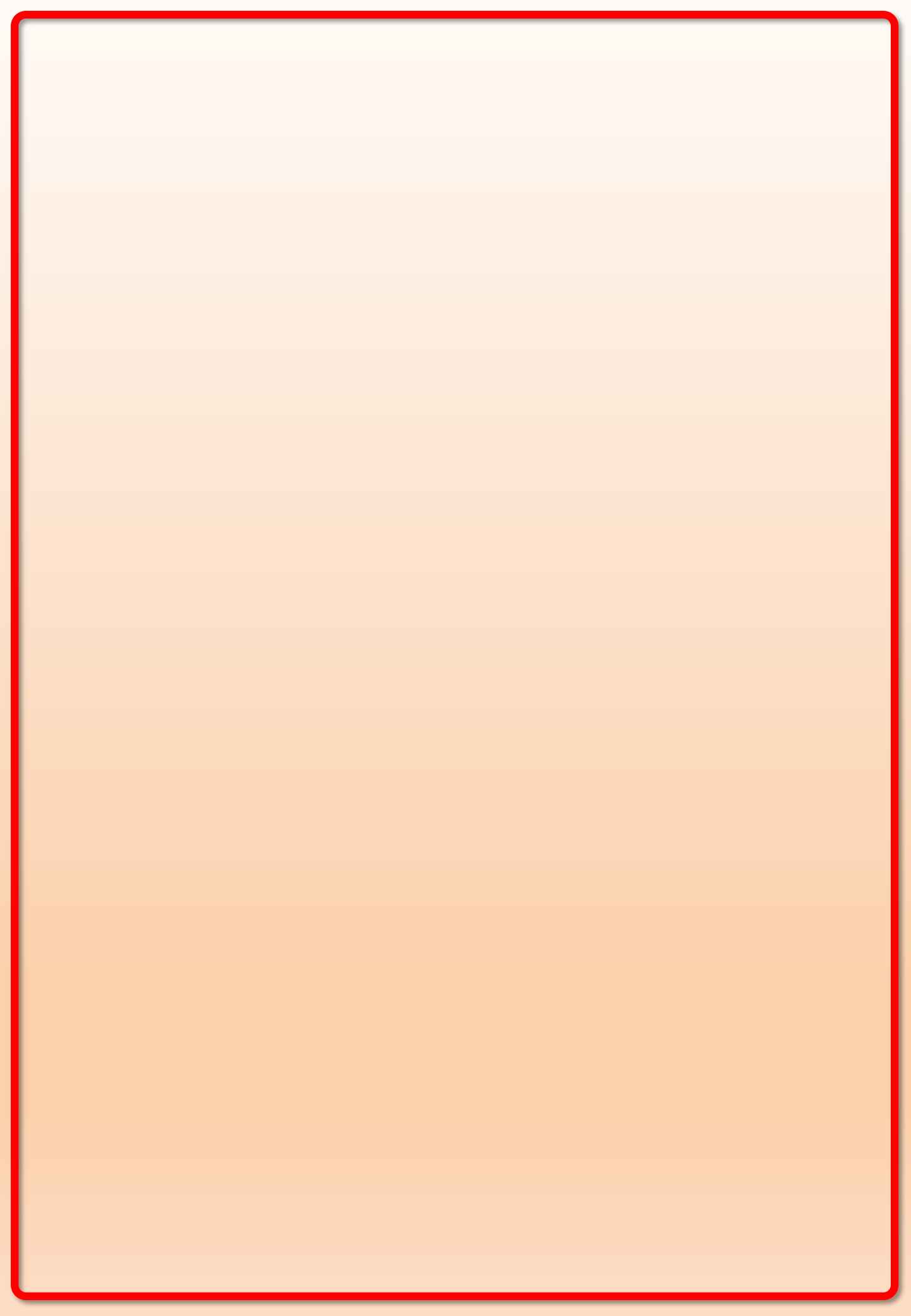
Обсяг диктанту
по класах

Клас	Кількість слів в тексті
5-й	90-100
6-й	100-110
7-й	110-120
8-й	120-140
9-й	140-160
10-й	170-180
11-й	180-190

Бали	Кількість помилок
1	15-16 і більше
2	13-14
3	11-12
4	9-10
5	7-8
6	5-6
7	4
8	3
9	1+1 (негруба)
10	1
11	1 (негруба)

Нормативи оцінювання
диктанту по класах

I ПОЧАТКОВИЙ РІВЕНЬ

Бали цього рівня одержують учні, успіхи яких у самотійному складанні діалогу поки що незначні

II СЕРЕДНІЙ РІВЕНЬ

Балів цього рівня заслуговують учні, які досягли певних результатів у складанні діалогу за двома-чотирма показниками з нескладної теми, але за іншими критеріями результати поки що незначні

ІІІ ДОСТАТНІЙ РІВЕНЬ

Балів цього рівня заслуговують учні, які самостійно, у цілому вправно за більшістю критеріїв склали діалог з теми, що містить певну проблему, продемонстрували належну культуру спілкування, проте за деякими з критеріїв (від 2-х до 4-х) їх мовлення ще містить певні недоліки

ІV ВИСОКИЙ РІВЕНЬ

Балів цього рівня заслуговують учні, які продемонстрували високу культуру спілкування, переконливо аргументуючи свої думки з приводу проблемної теми, даючи можливість висловитися партнеру по діалогу; змогли зіставити різні погляди на той самий предмет, навести аргументи "за" і "проти" в їх обговоренні тощо

1 В учня виникають значні труднощі у підтриманні діалогу. Здебільшого він відповідає на запитання лише "так" чи "ні" або аналогічними уривчастими реченнями ствердного чи заперечного характеру.

2 Учень відповідає на елементарні запитання короткими репліками, що містять недоліки різного характеру, але сам досягти комунікативної мети не може.

I ПОЧАТКОВИЙ РІВЕНЬ

3 Учень бере участь у діалозі за найпростішою за змістом мовленнєвою ситуацією, може не лише відповідати на запитання співрозмовника, а й формулювати деякі запитання, припускаючись помилок різного характеру. Проте комунікативна мета досягається ним лише частково.

II СЕРЕДНІЙ РІВЕНЬ

4 Учень бере участь у діалозі з нескладної за змістом теми, в основному досягає мети спілкування, проте репліки його недостатньо вдалі, оскільки не враховують належним чином ситуацію спілкування, не відзначаються послідовністю, доказовістю; трапляється чимало помилок у доборі слів, побудові речень, їх інтонуванні тощо.

II СЕРЕДНІЙ РІВЕНЬ

5 Учень бере участь у діалозі за нескладною за змістом мовленнєвою ситуацією, додержує елементарних правил поведінки в розмові, загалом досягає комунікативної мети, проте допускає відхилення від теми, мовлення його характеризується стереотипністю, недостатньою різноманітністю і потребує істотної корекції тощо.

II СЕРЕДНІЙ РІВЕНЬ

6 Учень успішно досягає комунікативної мети в діалозі з нескладної теми, його репліки загалом є змістовними, відповідають основним правилам поведінки у розмові, нормам етикету, проте їм не вистачає самостійності суджень, їх аргументації, новизни, лаконізму в досягненні комунікативної мети, наявна певна кількість помилок у мовному оформленні реплік тощо.

ІІІ ДОСТАТНІЙ РІВЕНЬ

7 Діалогічне мовлення учня за своїм змістом спрямовується на розв'язання певної проблеми, загалом є змістовним, набирає деяких рис невимушеності; з'являються елементи особистісної позиції щодо предмета обговорення, правила спілкування в цілому дотримуються, але ще є істотні недоліки (за 4-ма критеріями): невисокий рівень самостійності й аргументованості суджень, можуть траплятися відхилення від теми, помилки в мовному оформленні реплік тощо.

Діалогічне мовлення

ІІІ ДОСТАТНІЙ РІВЕНЬ

8 Учень загалом вправно бере участь у діалозі за ситуацією, що містить певну проблему, досягаючи комунікативної мети, висловлює судження і певною мірою аргументує їх з допомогою загальновідомих фактів, у діалозі з'являються елементи оцінних характеристик, узагальнень, що базуються на використанні прислів'їв і приказок, проте допускаються певні недоліки за кількома критеріями (3-ма).

III ДОСТАТНІЙ РІВЕНЬ

9 Учні самостійно складають діалог з проблемної теми, демонструючи загалом достатній рівень вправності і культури мовлення (чітко висловлюють думки, виявляють вміння сформулювати цікаве запитання, дати влучну, дотепну відповідь, здебільшого виявляють толерантність, стриманість, коректність у разі незгоди з думкою співрозмовника), але в діалозі є певні недоліки за 2-ма критеріями, наприклад: нечітко виражається особиста позиція співбесідників, аргументація не відзначається оригінальністю тощо.

Діалогічне мовлення

IV ВИСОКИЙ РІВЕНЬ

10 Учні складають діалог за проблемною ситуацією, демонструючи належний рівень мовленнєвої культури, вміння формулювати думки, обґрунтовуючи власну позицію, виявляють готовність уважно і доброзичливо вислухати співрозмовника, даючи можливість висловитися партнеру по діалогу; додержуються правил мовленнєвого етикету; структура діалогу, мовне оформлення реплік діалогу звичайно відповідає нормам, проте за одним з критеріїв можливі певні недоліки.

11 Учні складають діалог, самостійно обравши аспект запропонованої теми (або ж самі визначають проблему для обговорення), переконливо й оригінально аргументують свою позицію, зіставляють різні погляди на той самий предмет, розуміючи при цьому можливість інших підходів до обговорюваної проблеми, виявляють повагу до думки іншого; структура діалогу, мовне оформлення реплік діалогу відповідає нормам.

12 Учні складають глибокий за змістом і досконалий за формою діалог, самостійно обравши аспект запропонованої теми (або ж самі визначають проблему для обговорення), демонструючи вміння уважно і доброзичливо вислухати співрозмовника, коротко, виразно, оригінально сформулювати свою думку, дібрати цікаві, влучні, дотепні, переконливі аргументи на захист своєї позиції, у тому числі й з власного життєвого досвіду, зіставити різні погляди на той самий предмет; здатні змінити свою думку в разі незаперечних аргументів іншого; додержуються правил поведінки і мовленнєвого етикету в розмові.

I ПОЧАТКОВИЙ РІВЕНЬ

Бали цього рівня одержують учні, які не досягають значного успіху за жодним із визначених критеріїв

II СЕРЕДНІЙ РІВЕНЬ

Балів цього рівня заслуговують учні, які будують текст, що за критерієм обсягу, повноти відтворення інформації і зв'язності значною мірою задовольняє норму, але за іншими критеріями результати істотно нижчі

ІІІ ДОСТАТНІЙ РІВЕНЬ

Балів цього рівня заслуговують учні, які досить вправно будують текст за більшістю критеріїв, але за деякими з них ще припускаються недоліків

ІV ВИСОКИЙ РІВЕНЬ

Балів цього рівня заслуговують учні, які вправно за змістом і формою будують текст; висловлюють і аргументують свою думку; вміють зіставляти різні погляди на той самий предмет, оцінювати аргументи на їх доказ, обирати один із них; окрім того, пристосовують висловлювання до особливостей певної мовленнєвої ситуації

І ПОЧАТКОВИЙ РІВЕНЬ

1 Учень буде
лише окремі, не
пов'язані між
собою речення;
лексика
висловлювання
дуже бідна.

Припустима
кількість
орфографічних
і
пунктуаційних
помилко
15-16
і більше

Припустима
кількість
лексичних,
граматичних
стилістичних
9-10

І ПОЧАТКОВИЙ РІВЕНЬ

2 Учень буде
лише окремі
фрагменти
висловлювання;
лексика і
граматична
будова мовлення
бідна й
одноманітна.

Припустима
кількість
орфографічних
і
пунктуаційних
помилко
13-14

Припустима
кількість
лексичних,
граматичних
стилістичних
9-10

I ПОЧАТКОВИЙ РІВЕНЬ

3 За обсягом робота складає менше половини від норми; висловлювання не є завершеним текстом, хибує на непослідовність викладу, пропуск фрагментів, важливих для розуміння думки; лексика і граматична будова збіднені.

Припустима кількість орфографічних і пунктуаційних помилок
11-12

Припустима кількість лексичних, граматичних стилістичних
9-10

II СЕРЕДНІЙ РІВЕНЬ

4 Усне чи письмове висловлювання за обсягом складає дещо більше половини від норми і характеризується уже певною завершеністю, зв'язністю; проте є недоліки за рядом показників (до семи), наприклад: характеризується неповнотою і поверховістю в розкритті теми; порушенням послідовності викладу; не розрізняється основна та другорядна інформація; добір слів не завжди вдалий (у разі переказу – не використано авторську лексику).

Припустима кількість орфографічних і пунктуаційних помилок
9-10

Припустима кількість лексичних, граматичних стилістичних
7-8

II СЕРЕДНІЙ РІВЕНЬ

5 За обсягом робота наближається до норми, у цілому є завершеною, тема значною мірою розкрита, але трапляються недоліки за низкою показників (до шести): роботі властива поверховість висвітлення теми, основна думка не проглядається, бракує єдності стилю та ін.

Припустима кількість орфографічних і пунктуаційних помилок

7-8

Припустима кількість лексичних, граматичних стилістичних

7-8

II СЕРЕДНІЙ РІВЕНЬ

6 За обсягом висловлювання сягає норми, його тема розкривається, виклад загалом зв'язний, але робота характеризується недоліками за кількома показниками (до п'яти): помітний її репродуктивний характер, відсутня самостійність суджень, їх аргументованість, добір слів не завжди вдалий тощо.

Припустима кількість орфографічних і пунктуаційних помилок

5-6

Припустима кількість лексичних, граматичних стилістичних

7-8

ІІІ ДОСТАТНІЙ РІВЕНЬ

7 Учень самостійно створює достатньо повний, зв'язний, з елементами самостійних суджень текст (у разі переказу – з урахуванням виду переказу), вдало добираються лексичні засоби (у разі переказу – використовує авторські засоби виразності, образності мовлення), але в роботі є недоліки (до чотирьох), наприклад: відхилення від теми, порушення послідовності її викладу; основна думка не аргументується тощо.

Припустима кількість орфографічних і пунктуаційних помилок

4

Припустима кількість лексичних, граматичних стилістичних

5-6

ІІІ ДОСТАТНІЙ РІВЕНЬ

8 Учень самостійно будує достатньо повне (у разі переказу – з урахуванням виду переказу), осмислене, самостійно і в цілому вдало написане висловлювання, проте трапляються ще недоліки за певними показниками (до трьох).

Припустима кількість орфографічних і пунктуаційних помилок

3

Припустима кількість лексичних, граматичних стилістичних

5-6

III ДОСТАТНІЙ РІВЕНЬ

9 Учень самостійно будує послідовний, повний, логічно викладений текст (у разі переказу – з урахуванням виду переказу); розкриває тему, висловлює основну думку (у разі переказу – авторську позицію); вдало добирає лексичні засоби (у разі переказу – використовує авторські засоби виразності, образності мовлення); однак припускається окремих недоліків (за двома показниками): здебільшого це відсутність виразної особистісної позиції чи належної її аргументації тощо.

Припустима кількість орфографічних і пунктуаційних помилок

1+1

(негруба)

Припустима кількість лексичних, граматичних стилістичних

5-6

IV ВИСОКИЙ РІВЕНЬ

10 Учень самостійно будує послідовний, повний (у разі переказу – з урахуванням виду переказу) текст, ураховує комунікативне завдання, висловлює власну думку, певним чином аргументує різні погляди на проблему; (у разі переказу – зіставляє свою позицію з авторською), робота відзначається багатством словника, граматичною правильністю, додержанням стильової єдності і виразності тексту; але за одним з критеріїв допущено недолік.

Припустима кількість орфографічних і пунктуаційних помилок

1

Припустима кількість лексичних, граматичних стилістичних

3

IV ВИСОКИЙ РІВЕНЬ

11 Учень самостійно будує послідовний, повний (у разі переказу – з урахуванням виду переказу) текст, ураховує комунікативне завдання; висловлює власну думку, зіставляє її з думками своїх однокласників (у разі переказу – враховує авторську позицію), вміє пов'язати обговорюваний предмет із власним життєвим досвідом, добирає переконливі докази для обґрунтування тієї чи іншої позиції з огляду на необхідність розв'язувати певні життєві проблеми; робота в цілому відзначається багатством словника, точністю слововживання, стилістичною єдністю, граматичною різноманітністю.

Припустима кількість орфографічних і пунктуаційних помилок

1
(негруба)

Припустима кількість лексичних, граматичних стилістичних

2

IV ВИСОКИЙ РІВЕНЬ

12 Учень самостійно створює яскраве, оригінальне за думкою висловлювання відповідно до мовленнєвої ситуації; аналізує різні погляди на той самий предмет, добирає переконливі аргументи на користь тієї чи іншої позиції, усвідомлює можливості використання тієї чи іншої інформації для розв'язання певних життєвих проблем; робота відзначається багатством слововживання, граматичною правильністю.

Припустима кількість орфографічних і пунктуаційних помилок

-

Припустима кількість лексичних, граматичних стилістичних

1

I ПОЧАТКОВИЙ РІВЕНЬ

Бали цього рівня одержуть учні, які читають дуже повільно, припускаються значної кількості помилок у структуруванні тексту і речення, прочитанні і вимові слів, інтонуванні речень

II СЕРЕДНІЙ РІВЕНЬ

Бали цього рівня заслуговують учні, які читають зі швидкістю, що наближається до норми, поділяючи текст на речення, пов'язуючи слова в реченні між собою, але читають не досить плавно і виразно, припускаючись помилок в інтонуванні, вимові тощо

ІІІ ДОСТАТНІЙ РІВЕНЬ

Бали цього рівня заслуговують учні, які читають плавно, з належною швидкістю, правильно інтонують речення і поділяють їх на смислові відрізки, але припускаються певних недоліків за деякими критеріями (вираження авторського задуму, виконання комунікативного завдання; норм орфоєпії, дикції)

ІV ВИСОКИЙ РІВЕНЬ

Бали цього рівня заслуговують учні, які читають плавно, швидко, правильно інтонують речення і поділяють їх на смислові відрізки; добре відтворюють авторський задум, стильові особливості тексту, розв'язують комунікативне завдання; читають орфоєпічно правильно, з гарною дикцією

І ПОЧАТКОВИЙ РІВЕНЬ

1 Учень читає, не зв'язуючи слова між собою інтонаційно, не відділяючи одне речення від іншого, припускається значної кількості помилок на заміну, перестановку, пропуск (складів, слів); вимовляє в багатьох випадках слова відповідно до їх написання, а не до норм вимови; швидкість читання в кілька разів нижча за норми.

І ПОЧАТКОВИЙ РІВЕНЬ

2 Учень читає, відриваючи окремі слова одне від одного, не завжди відділяє одне речення від іншого; припускається помилок на заміну, перестановку, пропуск (складів, слів); вимовляє в багатьох випадках слова відповідно до їх написання, а не до норм вимови; швидкість читання складає орієнтовно третину від норми.

3 Читання

характеризується певним рівнем зв'язності, який проте ще недостатній, як і темп, що наближається до половини норми. Допускається ще велика кількість помилок різного характеру.

4 Учень читає, зі швидкістю, що дещо перевищує половину норми, поділяючи текст на речення, але припускається значної кількості помилок в інтонуванні речень різних типів; у поділі речень на смислові частини, неправильно ставить логічний наголос; припускається орфоепічних помилок; читання не досить плавне.

II СЕРЕДНІЙ РІВЕНЬ

5 Учень читає зі швидкістю, що наближається до норми, в основному правильно інтонуючи кінець речення, але припускається помилок у поділі речень на смислові частини, логічному наголошуванні слів, а також в інтонуванні речень певної синтаксичної будови (за програмою відповідного класу); припускається орфоепічних помилок; читання не досить плавне.

II СЕРЕДНІЙ РІВЕНЬ

6 Учень читає зі швидкістю, що відповідає нормі, правильно інтонуючи кінець речення, логічно наголошуючи слова, але робить окремі помилки в поділі речень на смислові частини та в інтонуванні речень певної синтаксичної будови (за програмою відповідного класу); припускається орфоепічних помилок; читання не досить плавне.

ІІІ ДОСТАТНІЙ РІВЕНЬ

7 Учень читає зі швидкістю в межах норми, у цілому плавно, правильно інтонуючи речення певної синтаксичної будови (за програмою відповідного класу), роблячи логічні наголоси; поділ речення на смислові відрізки в цілому логічно правильний, але цей поділ не пристосований до особливостей слухацької аудиторії; емоційне забарвлення тексту в читанні відсутнє; є орфоепічні помилки.

ІІІ ДОСТАТНІЙ РІВЕНЬ

8 Учень читає швидко, плавно, досить правильно інтонуючи речення певних синтаксичних структур, роблячи логічні наголоси; поділ речення на смислові відрізки логічно правильний, але не завжди пристосований до особливостей слухацької аудиторії; темп, тембр, гучність читання не пов'язані з певним комунікативним завданням; емоційне забарвлення тексту наявне, але воно не виявляє авторського задуму; є орфоепічні помилки.

III ДОСТАТНІЙ РІВЕНЬ

9 Учень читає швидко, плавно, правильно інтонуючи речення різної синтаксичної будови; поділ речення на смислові відрізки та логічне наголошування слів правильні, але в окремих випадках темп, тембр, гучність читання не пов'язані з відповідним комунікативним завданням; емоційне забарвлення недостатньо виявляє авторський задум; можуть бути орфоепічні помилки.

IV ВИСОКИЙ РІВЕНЬ

10 Учень читає виразно, з гарною дикцією; інтонація (поділ речень на смислові частини, логічне наголошування слів, мелодика речень різної синтаксичної будови), емоційне забарвлення, тембр, темп, гучність читання відтворюють авторський задум, стильові характеристики тексту, але в читанні можуть бути окремі недоліки (наприклад, недостатньо враховано комунікативне завдання, особливості слухацької аудиторії), незначні орфоепічні огріхи.

11 Читання учня повністю відповідає усім зазначеним вище критеріям (глибоке проникнення у зміст прочитаного, бездоганне дотримання орфоепічних, інтонаційних норм, виразна передача авторського задуму, стильових характеристик тексту, врахування комунікативного завдання, особливостей слухацької аудиторії).

12 Учень читає винятково виразно, з гарною дикцією; глибоко й тонко відтворюючи емоційне забарвлення, авторський задум, стильові характеристики тексту; вміло виконує комунікативне завдання, визначене вчителем або самостійно.

1 Побудованому учнем (ученицею) тексту бракує зв'язності й цілісності, урізноманітнення потребує лексичне та граматичне оформлення роботи; теза не відповідає запропонованій темі; не наведено жодного аргументу.

Припустима кількість орфографічних і пунктуаційних помилок
13 і більше

Припустима кількість лексичних, граматичних стилістичних
9-10 і більше

Критерії оцінювання мовного та змістового оформлення есе

2 Побудоване учнем (ученицею) висловлення характеризується фрагментарністю, думки викладаються на елементарному рівні; потребує збагачення й урізноманітнення лексика і граматична будова мовлення; теза не відповідає запропонованій темі; наведені аргументи не є доречними; прикладу немає або він не є доречним.

Припустима кількість орфографічних і пунктуаційних помилок
12

Припустима кількість лексичних, граматичних стилістичних
9-10 і більше

I ПОЧАТКОВИЙ РІВЕНЬ

3 Учневі (учениці) слід працювати над виробленням умінь послідовніше й чіткіше викладати власні думки, дотримуватися змістової та стилістичної єдності висловлення, потребує збагачення та урізноманітнення лексики й граматична будова висловлення; теза частково відповідає запропонованій темі; наведений аргумент не впливає з тези; приклад не є доречним; висновок сформульовано нечітко.

Припустима кількість орфографічних і пунктуаційних помилок

11

Припустима кількість лексичних, граматичних стилістичних

9-10 і більше

Критерії оцінювання мовного та змістового оформлення есе

II СЕРЕДНІЙ РІВЕНЬ

4 Висловлення учня (учениці) за обсягом складає дещо більше половини від норми й характеризується певною завершеністю, зв'язністю; чіткіше мають розрізнятися основна та другорядна інформація; висновок лише частково відповідає тезі або не пов'язаний з аргументами; є недоліки за сімома показниками: посереднє розуміння теми; порушення послідовності побудови твору; рівень словникового запасу нижче середнього; відносна стильова єдність твору; не сформульовано вправно тезу; наведено один аргумент.

Припустима кількість орфографічних і пунктуаційних помилок

9-10

Припустима кількість лексичних, граматичних стилістичних

7-8

II СЕРЕДНІЙ РІВЕНЬ

5 За обсягом робота учня (учениці) наближається до норми, загалом є завершеною, тему значною мірою розкрито; не сформульовано вправно тезу; наведено один аргумент; приклад непереконливий; висновок лише частково відповідає тезі, не пов'язаний з аргументом та прикладом; трапляються недоліки за низкою показників (до шести): роботі властива поверховість висвітлення теми, не простежується основна думка, відносно струнка побудова твору, середній рівень словникового запасу, бракує стильової єдності.

Припустима кількість орфографічних і пунктуаційних помилок

7-8

Припустима кількість лексичних, граматичних стилістичних

7-8

Критерії оцінювання мовного та змістового оформлення есе

II СЕРЕДНІЙ РІВЕНЬ

6 За обсягом висловлення учня (учениці) сягає норми, його тема розкривається, виклад загалом зв'язний; учень (учениця) наводить один доречний аргумент; наводить непереконливий приклад; висновок лише частково відповідає тезі або не пов'язаний з аргументами та прикладами; робота характеризується недоліками за п'ятьма показниками: помітний її репродуктивний характер, відсутня самостійність суджень, їх аргументованість, добір слів не завжди вдалий, учень (учениця) неточно добирає слова й синтаксичні конструкції.

Припустима кількість орфографічних і пунктуаційних помилок

5-6

Припустима кількість лексичних, граматичних стилістичних

7-8

ІІІ ДОСТАТНІЙ РІВЕНЬ

7 Учень (учениця) самостійно створює достатньо повний, зв'язний, з елементами самостійних суджень текст, формулює тезу, яка відповідає запропонованій темі; наводить один доречний аргумент; вдало добирає лексичні засоби; висновок відповідає запропонованій темі; у роботі є недоліки (до чотирьох): відхилення від теми, порушення послідовності її викладу; висловлювання не завжди конкретне, просторовий виклад міркувань, не підкріплених фактичним матеріалом нелогічне розташування абзаців, переходи між ними не є вмотивованими; основна думка не аргументується.

Припустима кількість орфографічних і пунктуаційних помилок

4

Припустима кількість лексичних, граматичних стилістичних

6

Критерії оцінювання мовного та змістового оформлення есе

ІІІ ДОСТАТНІЙ РІВЕНЬ

8 Учень (учениця) самостійно будує достатньо повне, осмислене висловлення, загалом ґрунтовно висвітлює тему, формулює тезу, що відповідає запропонованій темі; наводить один доречний аргумент; приклад не конкретизований; висновок відповідає запропонованій темі; трапляються недоліки за трьома показниками: невміння пов'язати предмет обговорення із сучасністю, не добирає переконливі докази для обґрунтування певного явища, відносно багатство словникового запасу, робота не відзначається різноманітністю та чіткістю слововживання.

Припустима кількість орфографічних і пунктуаційних помилок

3

Припустима кількість лексичних, граматичних стилістичних

5

III ДОСТАТНІЙ РІВЕНЬ

9 Учень (учениця)

самостійно будує послідовний, повний, логічно викладений текст; формулює тезу, що відповідає запропонованій темі; загалом розкриває тему, висловлює основну думку; наводить один доречний аргумент; вдало добирає лексичні засоби; наводить один доречний приклад; висновок відповідає запропонованій темі; у роботі виявлені недоліки за двома показниками: тезу чітко не сформульовано, відсутність виразної особистісної позиції, належної її аргументації тощо.

Припустима кількість орфографічних і пунктуаційних помилок

1+1

(негруба)

Припустима кількість лексичних, граматичних стилістичних

4

Критерії оцінювання мовного та змістового оформлення есе

IV ВИСОКИЙ РІВЕНЬ

10 Учень (учениця) самостійно будує послідовний, повний текст, урахує комунікативне завдання, чітко формулює тезу; певним чином аргументує різні погляди на проблему, наводить два доречні й переконливі аргументи, приклади; неординарна побудова твору, робота відзначається багатством словника, граматичною правильністю, дотриманням стильової єдності й виразності тексту, але за одним із критеріїв допущено помилку; висновок відповідає запропонованій темі й впливає зі сформульованої тези, аргументів і прикладів.

Припустима кількість орфографічних і пунктуаційних помилок

1

Припустима кількість лексичних, граматичних стилістичних

3

IV ВИСОКИЙ РІВЕНЬ

11 Учень (учениця) самостійно будує послідовний, повний текст, урахує комунікативне завдання; вправно формулює тезу; аргументовано, чітко висловлює власну думку, зіставляє її з думками інших, уміє пов'язати обговорюваний предмет із власним життєвим досвідом, наводить два доречні й переконливі аргументи для обґрунтування тієї чи іншої позиції з огляду на необхідність розв'язувати певні життєві проблеми; приклади конкретизовані; робота відзначається багатством словника, точністю слововживання, стилістичною єдністю, граматичною різноманітністю; висновок відповідає запропонованій темі й впливає зі сформульованої тези, аргументів і прикладів.

Припустима кількість орфографічних і пунктуаційних помилок

1
(негруба)

Припустима кількість лексичних, граматичних стилістичних

2

Критерії оцінювання мовного та змістового оформлення есе

IV ВИСОКИЙ РІВЕНЬ

12 Учень (учениця) самостійно створює яскраве, оригінальне за думкою та оформленням висловлення відповідно до мовленнєвої ситуації; повно, вичерпно висвітлює тему; вправно формулює тезу; аналізує різні погляди на той самий предмет, наводить два доречні аргументи, використовує набуту з різних джерел інформацію для розв'язання певних життєвих проблем; приклади переконливі, конкретизовані; цілісний, послідовний і несуперечливий розвиток думки (логічність і послідовність викладу); висновок відповідає запропонованій темі й органічно впливає зі сформульованої тези, аргументів і прикладів; робота відзначається багатством слововживання та художньою цінністю.

Припустима кількість орфографічних і пунктуаційних помилок

-

Припустима кількість лексичних, граматичних стилістичних

1

I ПОЧАТКОВИЙ РІВЕНЬ

- 1** Учень (учениця) сприймає навчальний матеріал на елементарному рівні, називає окремих літературний факт або явище.
- 2** Учень (учениця) сприймає навчальний матеріал на елементарному рівні, називає окремі літературні факти або явища.
- 3** Учень (учениця) сприймає навчальний матеріал, відтворює окремих фрагмент твору (з допомогою вчителя).

**Оцінювання
навчальних
досягнень учнів з
української
літератури**

II СЕРЕДНІЙ РІВЕНЬ

- 4** Учень (учениця) частково відтворює навчальний матеріал на репродуктивному рівні, дає визначення літературного явища без посилання на текст.
- 5** Учень (учениця) розуміє навчальний матеріал і з допомогою вчителя знаходить потрібні приклади у тексті літературного твору.
- 6** Учень (учениця) розуміє навчальний матеріал, відтворює значну його частину з допомогою вчителя і самостійно знаходить приклади у тексті.

III ДОСТАТНІЙ РІВЕНЬ

7 Учень (учениця) володіє матеріалом і навичками аналізу літературного твору за поданим учителем зразком, наводить окремі власні приклади на підтвердження певних суджень.

8 Учень (учениця) володіє матеріалом та навичками текстуального аналізу художнього твору, під керівництвом учителя виправляє допущені помилки й добирає аргументи на підтвердження висловленого судження або висновку.

9 Учень (учениця) володіє матеріалом, навичками текстуального аналізу на рівні цілісно-комплексного уявлення про певне літературне явище, під керівництвом учителя аналізує і виправляє допущені помилки; добирає аргументи на підтвердження висловленого судження або висновку.

Оцінювання навчальних досягнень учнів з української літератури

IV ВИСОКИЙ РІВЕНЬ

10 Учень (учениця) добре володіє матеріалом та навичками цілісно-комплексного аналізу художнього твору, самостійно оцінює окремі літературні явища, знаходить і виправляє допущені помилки, працює із різними джерелами інформації, систематизує дібраний матеріал.

11 Учень (учениця) на високому рівні володіє матеріалом, вміннями і навичками цілісно-комплексного аналізу художнього твору, висловлює свої думки, самостійно оцінює явища культурного життя, аргументуючи власну позицію щодо них, виявляє початкові творчі здібності.

12 Учень (учениця) вільно володіє матеріалом та навичками цілісно-комплексного аналізу літературного твору, виявляє особливі творчі здібності та здатність до оригінальних рішень щодо різноманітних навчальних завдань, до використання набутих знань та вмінь у нестандартних ситуаціях, має схильність до літературної творчості.

Здоров'я і безпека

Вивчення наскрізної лінії «Здоров'я і безпека» прагнемо сформувати учня духовно, емоційно, соціально й фізично повноцінним членом суспільства, який здатний дотримуватися здорового способу життя, допомагати у формуванні безпечного здорового життєвого середовища.

**Призначення
наскрізних ліній**

Підприємливість і фінансова грамотність

Вивчення наскрізної лінії «Підприємливість і фінансова грамотність» забезпечить краще розуміння молодим поколінням українців практичних аспектів фінансових питань (здійснення заощаджень, інвестування, запозичення, страхування, кредитування тощо); сприятиме розвитку лідерських ініціатив, здатності успішно діяти в технологічному швидкозмінному середовищі.

Зібрати книжечкою

Громадянська Відповідальність

Метою вивчення наскрізної лінії «Громадянська відповідальність» є формування відповідального члена громади й суспільства, який розуміє принципи й механізми його функціонування, а також важливість національної ініціативи; ґрунтується у своїй діяльності на культурні традиції і вектори розвитку держави.

**Призначення
наскрізних ліній**

Екологічна безпека й Сталий розвиток

Для наскрізної лінії «Екологічна безпека та сталий розвиток» – це формування в учнів соціальної активності, відповідальності й екологічної свідомості, у результаті яких вони дбайливо й відповідально ставитимуться до довкілля, усвідомлюючи важливість сталого розвитку для збереження довкілля й розвитку суспільства.

Зібрати книжечкою

Здоров'я і безпека

Уміння:

- знаходити необхідну інформацію про здоров'я, критично оцінювати її;
- використовувати набуті знання і вміння для забезпечення безпеки своєї й інших;
- наводити приклади з художніх творів, де порушені ці проблеми;
- діяти в ситуаціях, загрозливих для здоров'я.

Ставлення:

- усвідомлення власного здоров'я як цінності не лише особистої, а й суспільної;
- ведення здорового способу життя й пропаганда його;
- усвідомлення залежності й впливу власної поведінки на здоров'я і безпеку свою й оточення.

Призначення
наскрізних ліній. Укр.літ.

Підприємливість і фінансова грамотність

Уміння:

- наводити приклади з художніх творів, де порушені ці проблеми;
- використовувати набуті знання і вміння з метою реалізації задуманих проєктів.

Ставлення:

- готовність проявляти ініціативу.

Зібрати книжечкою

Громадянська Відповідальність

Уміння:

- наводити приклади з художніх творів, де герої проявляють активну громадянську позицію; висловлювати ставлення до порушених проблем;
- твердо, але толерантно відстоювати свої погляди в дискусії;
- працювати в парі, групі, виконувати доручену роль;
- приймати спільне рішення.

Ставлення:

- відчуття себе членом спільноти;
- усвідомлення важливості активної громадянської позиції;
- готовність брати на себе відповідальність.

Призначення
наскрізних ліній. Укр.літ.

Екологічна безпека й сталій розвиток

Уміння:

- наводити приклади з художніх творів, у яких порушені проблеми екологічної безпеки;
- формулювати зв'язне висловлювання про проблеми навколишнього середовища;
- дискутувати з цього приводу.

Ставлення:

- сприймання природи як цілісної системи;
- усвідомлення взаємозв'язку людини і природи;
- розуміння важливості екологічної безпеки;
- готовність долучитися до захисту навколишнього середовища.

Зібрати книжечкою

Мовна змістова лінія містить перелік питань, обов'язкових для засвоєння теорії мови, що сприятиме формуванню системних знань про мову й на їхній основі життєво важливих умінь.

Призначення **мовленнєвої змістової лінії** полягає в забезпеченні цілеспрямованого формування вмінь і навичок, що є базовими для предметної і ключових компетентностей. Її зміст реалізують на кожному уроці, що дає змогу зробити процес розвитку мовленнєво-комунікативних умінь і навичок ефективним.

Призначення
наскрізних ліній.

Мовна змістова лінія містить перелік питань, обов'язкових для засвоєння теорії мови, що сприятиме формуванню системних знань про мову й на їхній основі життєво важливих умінь.

Призначення **мовленнєвої змістової лінії** полягає в забезпеченні цілеспрямованого формування вмінь і навичок, що є базовими для предметної і ключових компетентностей. Її зміст реалізують на кожному уроці, що дає змогу зробити процес розвитку мовленнєво-комунікативних умінь і навичок ефективним.

Призначення
наскрізних ліній.

1. Спілкування державною (і рідною, в разі відмінності) мовами

Уміння:

- розуміти україномовні тексти різних жанрів і стилів;
- послуговуватися державною мовою в різноманітних життєвих ситуаціях;
  - застосовувати різноманітні комунікативні стратегії залежно від мети спілкування;
- толерантно дискутувати, відстоювати власну думку.

Ставлення:

- поцінування краси і багатства української мови;
- усвідомлення ролі української мови як ключового чинника творення нації і держави, самоствердження особистості;
- відстоювання права спілкуватися українською мовою в різноманітних сферах життя суспільства.

Компетентнісний потенціал предмета. УКР.ЛІТ.

2. Спілкування іноземними мовами

Уміння:

- порівнювати оригінальні художні тексти та їх україномовні переклади.

Ставлення:

- утвердження багатства української мови;
- обстоювання можливості перекладу українською мовою будь-якого тексту іноземної мови;
- розуміння ролі іноземної мови як засобу пізнання іншого світу, збагачення власного культурного досвіду.

3. Математична компетентність

Уміння:

- розвивати абстрактне мислення;
- установлювати причиново-наслідкові зв'язки, виокремлювати головну та другорядну інформацію;
- чітко формулювати визначення і будувати гіпотези;
- перетворювати інформацію з однієї форми в іншу (текст, графік, таблиця, схема).

Ставлення:

- прагнення висловлюватися точно, логічно та послідовно.

Компетентнісний потенціал предмета.
УКР.ЛІТ.

4. Основні компетентності у природничих науках і технологіях

Уміння:

- критично оцінювати результати людської діяльності в природному середовищі, відображені у творах літератури.

Ставлення:

- готовність до опанування новітніми технологіями;
- оперативне реагування на технологічні зміни.

Уміння:

- діяти за алгоритмом;
- працювати в різних пошукових системах для отримання потрібної інформації;
- розпізнавати маніпулятивні технології і протистояти їм;
- грамотно і безпечно спілкуватися в мережі Інтернет.

Ставлення:

- прагнення дотримуватися етичних норм у віртуальному інформаційному просторі;
- задоволення пізнавального інтересу в інформаційному середовищі;
- критичне ставлення до медійної інформації.

**Компетентнісний потенціал предмета.
УКР.ЛІТ.**

Уміння:

- визначати мету і цілі власної діяльності й розвитку, планувати й організувати їх, здійснювати задумане, рефлексувати й оцінювати результат;
- використовувати різноманітні стратегії навчання;
- користуватися різними джерелами інформації;
- знаходити, аналізувати, систематизувати й узагальнювати держану інформацію, перетворювати її з однієї знакової системи в іншу;
- працювати в парі, групі;
- читати, використовуючи різні види читання: ознайомлювальне, вибіркоче, навчальне тощо;
- постійно поповнювати власний словниковий запас;
- застосовувати комунікативні стратегії відповідно до мети й ситуації спілкування.

Ставлення:

- прагнення використовувати українську мову в різних життєвих ситуаціях;
- готовність удосконалювати власне мовлення впродовж життя, розвивати мовну інтуїцію;
- розуміння ролі читання для власного інтелектуального зростання.

7. Ініціативність і підприємливість

Уміння:

- аналізувати життєву ситуацію з певної позиції;
- презентувати власні ідеї та ініціативи чітко, грамотно, використовуючи доцільні мовні засоби;
- використовувати комунікативні стратегії для формулювання власних пропозицій, рішень і виявлення лідерських якостей.

Ставлення:

- готовність брати відповідальність за себе та інших;
- розуміння ролі комунікативних умінь для успішної професійної кар'єри.

Компетентнісний
потенціал предмета.
УКР.ЛІТ.

8. Соціальна та громадянська

КОМПЕТЕНТНОСТІ

Уміння:

- толерантно відстоювати власну позицію в дискусії;
- розрізняти маніпулятивні технології і протистояти їм;
- аргументовано й грамотно висловлювати власну думку щодо суспільно-політичних питань;
- уникати дискримінації інших у процесі спілкування;
- критично оцінювати тексти соціально-політичного змісту.

Ставлення:

- повага до різних поглядів, ідей, вірувань;
- здатність співчувати, довіряти й викликати довіру;
- поцінування людської гідності;
- повага до закону та правових норм;
- утвердження права кожного на власну думку.

9. Обізнаність та самовираження у сфері культури

Уміння:

- зіставляти специфіку розкриття певної теми (образу) в різних видах мистецтва;
- ідентифікувати себе як представника певної культури;
- визначати роль і місце української культури в загальноєвропейському і світовому контекстах;
- читати літературні твори, використовувати досвід взаємодії з творами мистецтва в життєвих ситуаціях;
- створювати тексти, висловлюючи власні ідеї, спираючись на досвід і почуття та використовуючи відповідні зображувально-виражальні засоби.

Ставлення:

- поцінування набутоків інших культур, зацікавлення ними;
- відкритість до міжкультурної комунікації;
- потреба читання літературних творів для естетичної насолоди та рефлексії над прочитаним.

Компетентнісний потенціал предмета. УКР.ЛІТ.

10. Екологічна грамотність і здорове життя

Уміння:

- ілюструвати екологічні проблеми прикладами з художніх творів;
- бережливо ставитися до природи як важливого чинника реалізації особистості;
- розуміти переваги здорового способу життя.

Ставлення:

- усвідомлення людини як частини природи, незворотності покарання за зло, причинене довкіллю;
- аналіз літературних текстів (епізодів) екологічного спрямування, усні / письмові презентації в рамках дослідницьких проєктів;
- готовність зберігати природні ресурси для сьогодення та майбутнього.

1. Спілкування державною (і рідною, в разі відмінності) мовами

Уміння:
Зикористовувати українську мову як державну для духовного, культурного й національного самовияву; володіти всіма видами мовленнєвої діяльності; усно й письмово тлумачити поняття, факти; висловлювати думки, почуття, погляди; оцінювати й осмислювати ситуацію спілкування; реагувати мовними засобами на повний спектр соціальних і культурних явищ (у школі, громадських місцях, удома, на дозвіллі); здійснювати адекватний змістові й умовам спілкування добір мовно-виражальних засобів; володіти засобами української мови – її стилями, типами, жанрами; правильно вимовляти й писати слова, творити їх граматичні форми; конструювати речення й тексти; дотримувати норм етикету під час спілкування.

Ставлення:
поцінування української мови як державної; усвідомлення її як державотворчого чинника та чинника національної ідентичності; свідоме послуговування українською мовою в усіх царинах життя; захоплення красою, естетичною довершеністю, багатством виражальних засобів української мови; сприйняття спілкування як цінності; усвідомлення значення ефективного спілкування; ціннісне ставлення до співрозмовників; у виборі рішень керування системою цінностей, схвалених суспільством.

Навчальні ресурси:
текстоцентризм, діалог, дискусія, проект щодо ролі державної/рідної мови.

Компетентнісний потенціал предмета. УКР.мова

2. Спілкування іноземними мовами

Уміння:
Виявляти в текстах запозичення з інших мов; пояснювати лексичне значення, правопис та особливості вживання слів іншомовного походження; обговорювати прочитані або прослухані мовою оригіналу та в перекладі українською фольклорні та літературні твори.

Ставлення:
розуміння ролі іноземної мови як засобу пізнання іншого світу та збагачення власного культурного досвіду; розуміння потреби популяризувати Україну у світі засобами іноземних мов; готовність до міжкультурного діалогу, відкритість до пізнання різних культур.

Навчальні ресурси:
перекладні словники, тексти українськомовних перекладів літературних творів та оригінали.

3. Математична компетентність

Уміння:

Оперувати абстрактними поняттями; виокремлювати головну й другорядну інформацію; установлювати причинно-наслідкові зв'язки; чітко формулювати визначення та будувати гіпотези; формулювати тезу й добирати аргументи; перетворювати інформацію з однієї форми в іншу (схему, таблицю, діаграму); доцільно й правильно використовувати в мовленні числівники.

Ставлення:

прагнення висловлюватися точно, логічно, послідовно; бережливе ставлення до часу.

Навчальні ресурси:

тексти, що містять роздум; текст виступу, у якому наявна гіпотеза та її обґрунтування; тексти, у яких наявні таблиці, схеми, діаграми тощо.

4. Основні компетентності у природничих науках і технологіях

Уміння:

Швидко й ефективно шукати інформацію про довкілля, використовувати різні види читання для здобуття нових знань; критично оцінювати відображені в наукових, художніх і публіцистичних текстах результати людської діяльності в природному середовищі; змістовно, логічно, послідовно, точно описувати процес власної діяльності; спостерігати, аналізувати, проводити мовні експерименти; словесно оформлювати результати досліджень; визначати роль природи в житті людини; використовувати сучасні технології.

Ставлення:

сприйняття природи як цінності; готовність захищати довкілля, зберігати природні ресурси для сьогодення та майбутніх поколінь; готовність до опанування новітніх технологій.

Навчальні ресурси:

науково-пізнавальні й навчальні тексти природничого та технологічного змісту; аналіз текстів (фрагментів) природничо-екологічного змісту, опис експерименту, усні / письмові презентації в рамках дослідницьких проєктів.

**Компетентнісний
потенціал предмета.
УКР. мова**

Компетентнісний потенціал предмета. УКР.мова

5. Інформаційно-цифрова компетентність

Уміння:
Діяти за алгоритмом, зокрема здійснювати пошукову діяльність та аналіз мовних явищ; створювати інструкцію та діяти за інструкцією; складати план тексту; впевнено й водночас критично застосовувати інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) для створення, пошуку, обробки, обміну інформацією з навчальною метою та в приватному спілкуванні; грамотно й безпечно комунікувати в інформаційному просторі; розпізнавати маніпулятивні технології та протистояти їм; розвивати медійну грамотність; переводити навчальну інформацію в інший формат.

Ставлення:
задоволення пізнавального інтересу; прагнення до гармонійного спілкування у віртуальному інформаційному просторі, критичне сприйняття інформації, поданої в ЗМІ; прагнення дотримувати правил роботи з інформацією (дотримання авторського права тощо).

Навчальні ресурси:
дописи в соціальних мережах і коментарі до них; інструментальні тексти (алгоритми дій, інструкції тощо); план тексту; медійні тексти.

6. Уміння вчитися впродовж життя

Уміння:
Дизначати мету навчальної діяльності та способи її досягнення; планувати й організувати власну навчальну діяльність; читати, використовуючи різні види читання (ознайомлювальне, вибіркоче, вивчальне та ін.); постійно поповнювати власний словниковий запас; користуватися різними джерелами довідкової інформації (словниками, енциклопедіями, онлайн-ресурсами); здійснювати самооцінювання результатів власної діяльності, рефлексію; застосовувати комунікативні стратегії відповідно до мети та ситуації спілкування.

Ставлення:
сприйняття освіти, навчальних досягнень, зокрема у вивченні мови, як цінностей, готовність удосконалювати знання мови і власне мовлення впродовж життя, розвивати мовне чуття; розуміння ролі читання для власного розвитку; усвідомлення потреби вчитися з метою самовдосконалення й самореалізації.

Навчальні ресурси:
довідкова література, зокрема пошукові системи; електронні мережеві бібліотеки; інструкції з ефективного самонавчання.

7. Ініціативність і підприємливість

Уміння:
Аргументовано і грамотно висловлювати власну громадянську позицію в суспільно-політичних питаннях; співпрацювати з іншими на результат, запобігати конфліктам і розв'язувати їх, досягати розумних компромісів.

Ставлення:
сприйняття людської гідності як найвищої цінності; повага до законів України, зокрема до норм українського мовного законодавства; повага до правових норм; усвідомлення необхідності конструктивної участі у громадському житті.

Навчальні ресурси:
тексти соціально-політичного змісту; інтерактивні технології навчання.

8. Соціальна та громадянська компетентності

Уміння:
Презентувати власні ідеї та ініціативи зрозуміло, грамотно, використовуючи доцільні виражальні мовні засоби; використовувати ефективні комунікативні стратегії для формулювання власних пропозицій; самоорганізовуватися; оцінювати економічні ініціативи та економічну діяльність.

Ставлення:
готовність брати на себе відповідальність; розуміння ролі комунікативних умінь для успішної професійної кар'єри.

Навчальні ресурси:
тексти, які містять моделі ініціативності; ділові папери (план роботи, звіт, резюме, заява тощо), самопрезентація, зразки реклами.

**Компетентнісний потенціал предмета.
УКР.мова**

9. Обізнаність та самовираження у сфері культури

Уміння:

Використовувати українську мову для духовного й культурного самовиявлення; дотримуватися норм української літературної мови та мовленнєвого етикету; використовувати досвід взаємодії з творами мистецтва в життєвих ситуаціях; створювати тексти, виражаючи власні ідеї, досвід і почуття та використовуючи художні засоби; добирати літературу для читання з метою одержання насолоди та користі від прочитаного.

Ставлення:

сприйняття літературного твору як засобу збагачення особистого емоційно-чуттєвого досвіду, отримання естетичного задоволення від творів мистецтва; зацікавленість світовими культурними набутками, повага до розмаїття культурного вираження різних народів.

Навчальні ресурси:

твори мистецтва; тексти, що містять описи творів мистецтва; дослідницькі проєкти.

Компетентнісний потенціал предмета. УКР.мова

10. Екологічна грамотність і здорове життя

Уміння:

Дотримуватися здорового способу життя; враховувати вплив слова на психічне здоров'я людини; відповідально використовувати мовні виражальні засоби; застосовувати комунікативні стратегії для протистояння деструктивним та маніпулятивним впливам, що є загрозою здоровому способу життя; виявляти толерантність до різних поглядів, співчувати; конструктивно спілкуватися в різних соціальних середовищах, досягнення соціальної захищеності, сімейного щастя тощо; бережливо ставитися до природи.

Ставлення:

сприймання здоров'я як загальнолюдської цінності; бажання дотримуватися здорового способу життя; усвідомлення значення навколишнього середовища для життя і здоров'я людини; готовність зберігати природні ресурси.

Навчальні ресурси:

тексти, які сприяють гармонізації психоемоційного стану; художні твори, які містять моделі досягнення соціальної захищеності, кар'єрного зростання.

**2) на ще
не вивчені
правила;**

**1) на правила,
які не
включені
до шкільної
програми;**

**3) у словах
з написаннями,
що не
перевіряються,
над якими не
проводилась
спеціальна
робота;**

**виправляються,
але не враховуються такі
орфографічні і пунктуаційні
помилки**

Оцінювання диктанту

Зібрати книжечкою

**1) у винятках з усіх правил;
2) у написанні великої букви в складних власних найменуваннях;**

**3) у випадках написання разом і окремо префіксів у прислівниках, утворених від іменників з прийменниками;
4) у випадках, коли замість одного знаку поставлений інший;**

5) у випадках, що вимагають розрізнення не і ні (у сполученнях не хто інший, як...; не що інше, як...; ніхто інший не...; ніщо інше не...);

розрізняють грубі і негрубі помилки; зокрема, до негрубих відносяться такі:

**в) висловлювати
особисту
позицію щодо
теми, яка
обговорюється;**

б) демонструвати вміння:

- складати діалог відповідно до запропонованої ситуації й мети спілкування;
- самостійно досягати комунікативної мети;
- використовувати репліки для стимулювання, підтримання діалогу, формули мовленнєвого етикету;
- дотримуватися теми спілкування;
- додержуватися правил спілкування.;
- дотримуватись норм літературної мови;
- демонструвати певний рівень вправності у процесі діалогу (стислість, логічність, виразність, доречність, винахідливість тощо);

Діалогічне мовлення

а) виявляти певний рівень обізнаності з теми, що розкривається (усно чи письмово);

в) виявляти своє ставлення до предмета висловлювання, розуміти можливість різних тлумачень тієї самої проблеми;

Монологічне мовлення (титольні сторінки книжечок)

КАРТОН

- повторювані помилки (помилка у тому самому слові, яке повторюється в диктанті кілька разів), вважається однією помилкою однотипні (помилки на те само правило), але в різних словах вважаються різними помилками;
- розрізняють грубі і негрубі помилки; зокрема, до негрубих відносяться такі:

- орфографічні та пунктуаційні помилки оцінюються однаково;
- виправляються, але не враховуються такі орфографічні і пунктуаційні помилки:

Оцінювання диктанту (титульні сторінки книжечок)

Наскрізні лінії

Призначення
наскрізних ліній

КАРТОН

Критерії оцінювання мовного та змістового оформлення есе

Діалогічне мовлення (титульна сторінка книжечки)

**а) виявляти
певний рівень
обізнаності з
теми, що
обговорюється;**

КАРТОН

**Оцінювання навчальних
досягнень учнів з
української літератури**

**Компетентнісний
потенціал**

КАРТОН

Діалогічне мовлення. Критерії оцінювання

Письмове мовлення. Критерії оцінювання

КАРТОН

Читання вголос. Критерії оцінювання

ПОЧАТКОВИЙ

ДОСТАТНІЙ

Рівні
навчальних
досягнень
учнів

ВИСОКИЙ

СЕРЕДНІЙ

КАРТОН

